

گلستان

فصلنامه سیاسی، ادبی و فرهنگی

سال سوم، شماره ۳ پیاپی ۱۱، تابستان ۱۳۸۲

قیمت: ۸۰۰ تومان

* با آثاری از:

- دکتر محمدعلی فائق
- افشین پرتو

آزاده نعمتی / محمدرضا فلاحتی

- دکتر اسماعیل شفق

شبینم برزگر اینانلو

- احمد علی دوست

م.ا. بهآذین

مصطفی فرضپور ماجیانی

دکتر تهمورث ساجدی

فریدون نوزاد

محمد رضا محمودزاده

دکتر علی فروحی

دکتر صفر یوسفی

دکتر نرگس روانپور

فهیمه غنی تزاد

احمد محمد

معصومه رضازاده شفارودی

دکتر نصرت الله آصفپور

ابراهیم مروجی

* با اشعاری از:

دکتر سیروس سهامی

شهدی تزاد لنگرودی

سروش گیلانی

Guilan - E - MA

POLITICAL, LITERARY & CULTURAL
QUARTERLY REVIEW

رشت، خیابان امام خمینی، رو بروی بانک رفاه، کوچه فائق، شماره ۲۱۵، طبقه سوم
تلفن: ۳۲۳۱۱۸۲ صندوق پستی: ۱۶۷۷ پست الکترونیک: mfaegh@yahoo.com

گیلان ما

فصلنامه سیاسی - ادبی - فرهنگی

سال سوم، شماره ۳ پیاپی ۱۱، تابستان ۱۳۸۲

مؤسس: شادروان حاج علی فائق / تأسیس: ۱۳۲۸

صاحب امتیاز و مدیر مسئول: دکتر محمدعلی فائق

سردییر: فریدون نوزاد

زیر نظر شورای دبیران

● حروف چینی و صفحه‌آرایی: زینب حسینی - حسین عنبری

● ناشر: انتشارات گیلان

● لیتوگرافی: همراهان

● چاپ: توکل - صومعه سرا

● شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

● بها: ۸۰۰ تومان

● نشانی: رشت، خیابان امام خمینی، مقابل بانک رفاه کارگران، کوچه فائق، شماره ۲۱۵، طبقه سوم، تلفن ۰۱۳۱ - ۳۲۲۶۸۲۰، فاکس: ۰۱۳۱ - ۳۲۳۱۱۸۲، صندوق پستی: ۱۶۷۷

پست الکترونیک mfaegh@yahoo.com

● اشتراک سالیانه داخله با هزینه پست: ۳۵۰۰۰ ریال

● اشتراک سالیانه خارجه با هزینه پست: ۱۵ دلار

● گیلان ما به هیچ سازمانی وابستگی ندارد و هزینه‌هایش تنها از راه فروش نسخه‌های آن تأمین می‌شود.

● گیلان ما در پایان هر فصل منتشر می‌شود و از عموم نویسنده‌گان مقاله می‌پذیرد.

● مقاله‌ها به طور خوانا، یک خط در میان و تنها بر یک روی کاغذ نوشته شود.

● مسئولیت مقالات بر عهده نویسنده‌گان است و چاپ مقاله به معنی تأیید مطالب آن نیست.

● گیلان ما از بازگرداندن مطالب رسیده معذور و در کوتاه کردن و ویرایش آنها آزاد است.

عکس روی جلد: «پروفیسور حسن اکبرزاده» بزرگمردی از گیلان سرسیز

سالنامه از جمیل‌الزم

فهرست

	عنوان	سرمقاله ●
۱	دکتر محمدعلی فائق	●
۳	افشین پرتو	● گیلان خواهی روس‌ها
۲۴	آزاده نعمتی - محمد رضا فلاحتی فومنی	● رنگ در اصطلاحات انگلیسی
۲۳	پناهگاه‌های فرهنگ و ادب ایران در یورش مغول	● دکتر اسماعیل شفق
۴۱	شبین برزگر اینانلو	● نگاهی به مقالات روشنگرانه روزنامه اختر
۴۹	احمد علی‌دوست	● نکته، نکته (هزار نکته باریک تر زمو...)
۵۶	.....	● چهره‌ای درخشنان در جهان داش
۶۵	م.ا.به‌آذین	● گزارش
۶۹	دکتر سیروس سهامی	● راز - بهاریه‌ای دیگر
۷۰	شهدی نژاد لنگروندی	● طرح گل - شعله آه
۷۱	سروش گیلانی	● پیک امید
۷۲	مصطفی فرض‌پور ماجانی	● گفتاری درباره دوشاب و دوشاب‌گیری
۷۹	ن. خانیکف ترجمه: دکتر تهمورث ساجدی	● مسافرت علمی آقای دورن...
۹۱	فریدون نوزاد	● نقش روزنامه‌های دوران مشروطیت گیلان
۹۸	محمد رضا محمودزاده	● تصویرسازی در شعر
۱۰۶	دکتر علی فروحی	● حکیم عبدالرزاق گیلانی (لاهیجی) و پسران او
۱۱۵	دکتر صفی‌یوسفی	● نیما و عشق
۱۲۳	دکتر نرگس روان‌پور	● فروغ و مشتوى
۱۲۷	فهیمه غنی‌نژاد	● تفکر عرفانی در اوستای کهن
۱۳۰	مهندس احمد محمد	● فردای اتریزی
۱۳۵	معصومه رضازاده شفارودی	● تالاب انزلي
۱۴۲	دکتر نصرت‌الله آصف‌پور	● تل قبر
۱۴۴	—	● زمان‌سنگي
۱۴۷	ابراهیم مروجی	● یک عکس و دو سند
۱۵۰		● معرفی کتاب
۱۵۵	فرزاد - نیووند	● درگذشتگان نامور

زمان سنجی

نکته‌ای در مورد توفیق ساختن ساعت آفتابی جدیدی در رشت

راشت که رشت هم گفته می‌شود، شهری واقع در ۲۰ کیلومتری جنوب دریای خزر، دهانه سفیدرود، عرض جغرافیایی شمالی ۳۷ درجه ۱۶ دقیقه و طول شرقی ۴۹ درجه ۳۶ دقیقه است. در حال حاضر رشت با جمعیتی حدود ۳۹۴ هزار نفر مرکز اداری و تجاری منطقه سرسبز گیلان است. در گیلان برنج و کتان و بادام زمینی کشت و ابریشم، پارچه و شیشه و انواع مواد غذایی تولید می‌شود. علاوه بر بناهای جدید، امروزی و غربی، در بخش قدیمی و تاریخی شهر خانه‌های دو طبقه هم سطح با ایوان‌های چوبی بزرگ و پشت‌بام‌های پوشیده از سفال‌های قرمز هم مشاهده می‌گردد.

حالیه نرخ بیکاری در شهر رشت ۳۰٪ است. در صورتی که جامعه برای ساختن ساعت آفتابی تصمیم‌گیری نماید، حمایت مالی به عمل آورد، به نظر من این نشانه‌ای از تحقق آرزویی بزرگ و اعتماد به آینده بهتری است.

در طرح پارک جدید شهر که «بوستان ملت» نام‌گذاری شده انجمن ستاره‌شناسی ثاقب در تاریخ ۲ مارس سال ۲۰۰۲ میلادی با حضور میهمانان گرامی اولین ساختمان زیبای ساعت آفتابی آنالماتیک^(۱) را بنا نهاده است. همزمان با افتتاح این ساعت آفتابی آنالماتیک نمایشگاه عکس ساعت‌های آفتابی جهان هم برگزار شد. به نظر می‌رسد ساختن این ساعت آفتابی شروع ایجاد پارک ساعت آفتابی است که اگر سخن به گزاف نباشد در آینده باید به صورت کانونی با جاذبه گردشگری (توریسم) درآید.

به نظر من شروع ایجاد جاذبه توریستی با ساختن ساعت آفتابی تصمیمی هوشمندانه بود، چون ساعت آفتابی همواره نیاز به وجود انسان دارد که باید در مرکز خط آنالماتیک قرار گیرد و زمان دقیق محلی را مشخص نماید. ساختن ساعت آفتابی هم نیاز به تعداد کافی کمک و همکار دارد. این نوع ساعت آفتابی

1- Analemma ساختمان به شکل ۸ برای تعیین میل خورشید

زمینه مساعدی برای ایجاد ارتباط بیشتر بین افراد جامعه و تبادل فکری انسان فراهم می‌آورد. چنین ساعت‌های آفتابی از ما می‌خواهند که درباره گذشت زمان و خود زمان بیان دیشم و با آن‌هایی که اعتمادی به گذشت زمان ندارند به گفت‌وگو بنشینیم.

ساعت آفتابی انالماتیک در جلوی ساختمان انجمن ستاره‌شناسی ثاقب، در پشت

سرپرست فرهیخته این

ساعت آفتابی آقای مهندس محمد باقری از تهران است. او درباره شکل ساعت آفتابی^(۱) و نیز شرح درباره گرایش تحول ساعت‌های آفتابی ایرانی و در دو مقاله کمپاندیوم^(۲) ۹-۴ و ۵-۴ صورت جامعی از وسائل انجمن ساعت آفتابی امریکای شمالی داده است. در کتابخانه‌های ایرانی تالیفات زیادی به عربی و ایرانی در زمینه ساعت‌های آفتابی و آزمایشگاه‌های نجومی و ساختار آنها وجود دارد. آنچه که مربوط به سوابق جدید است، به نظر می‌رسد هنوز کار زیادی برای برداشت باید صورت گیرد. آخرین کتاب درباره ساعت آفتابی در ایران وسیله ام - آحیائی در سال ۱۹۸۵ تالیف شده و خیلی پیش از زیر چاپ درآمد. در ایران ساختن ساعت آفتابی در مساجد به منظور تعیین زمان ۵ مرحله عبادت روزانه مسلمانان دیندار مورد توجه بیشتری بوده است و مشابه کشورهای اروپایی هنر ساعت آفتابی خیلی سریع با شروع استفاده از ساعت‌های مکانیکی رو به فراموشی گذاشت. استفاده از ساعت‌های آفتابی مدت زمان زیادی ادامه نیافتد و در بیشتر جاها از بین رفت.

در شمال امریکا و جنوب شرقی آسیا هم مشابه اروپا تغییرات اساسی در هوشیاری جوامع رخ داد.

نفر دوم از چپ مهندس محمد باقری در حال نظارت بر اجرای طرح ساعت آفتابی

برای شروع ساختن ساعت‌های آفتابی و نوسازی آنها و فراهم آوردن زمینه فرهنگی باید فراخوانی‌هایی نیز جهت بررسی گنجینه‌های تاریخی و ارزش‌یابی کیفیت خاص و گوناگونی ساعت‌های آفتابی صورت گیرد.

بنابراین مجدداً با مساعدت انجمن ستاره‌شناسی ثاقب تاریخ

۲۷ سپتامبر سال ۲۰۰۲ میلادی گروه کاری ساعت آفتابی در رشت تشکیل شد. بیشتر دختران جوان دانش آموز علاقه‌مند به مطالعه و بررسی تاریخی ساعت آفتابی از جنبه‌های ریاضی و ستاره‌شناسی و هنری هستند.

در نظر است در آینده ساعت‌های آفتابی در نقاط مختلف گیلان ساخته شود. علاوه بر اشتیاق و شور و حرارت نیروی جوان در گستره وسیع و شگفت‌آور مسئله ساعت‌های آفتابی بیش از هر چیز و مقدم مدیریت طرح نیاز به قدرت و پایداری دارد.

ایران کشوری متبرک با آفتاب است، لذا شرایط برای توسعه ساعت‌های آفتابی جدید خوب و مساعد است. در نظر اول باید کمی کنجکاوانه تر توجه شود که مرکز فعالیت ساعت‌های آفتابی شهر برمن آلمان جائی است که سالانه به طور متوسط حدود ۱۰۰۰ میلی‌متر باران دارد. این فقط می‌تواند تشویقی برای دختران علاقه‌مند باشد. مخصوصاً در جایی که خورشید کمتر خود را نشان می‌دهد انسان با احداث ساعت‌های آفتابی از آفتاب قدردانی می‌کند.

آنها یکی که توصیه‌هایی برای گروه جدید ساعت آفتابی دارند و از این طرح حمایت می‌نمایند - مخصوصاً حمایت - صمیمانه دعوت می‌شود نامه‌ای به آدرس زیر مرقوم فرمایند:
ایران - تهران - صندوق پستی ۱۷۸۵ - ۱۳۱۴۵ گروه ساعت آفتابی ث - ا. محمد باقری
در اینترنت با نشانی زیر:

<http://www.biol.rug.nl/maes/zonne wijzers/welco me-e.htm>

دیدنی‌های جالبی از ساعت‌های آفتابی آنالماتیک داده می‌شود - در این سایت اولین ساعت آفتابی رشت هم وارد خواهد شد.

-Reinhold R.kriegler

kopernikusstrass 125, D28357 Bremen.

Rkriegler@aol.com

www.planetarium-bremen.de

مأخذ: مجله گزل سافت شماره ۹۳ آلمان بهار سال ۲۰۰۳ میلادی
Deutsche Gesellschaft Fur chronometrie mitteilungen Nr 93.